

Adalet ve Kalkınma Partisi

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin seçim beyannamesinde "Ucuz ve Güvenilir Enerji" başlığı altındaki bölümde, geçmiş enerji politikaları eleştirilerek, yapılan yanlışların krizi derinleştirdiği belirtilmiş ve enerji sektörüne ilişkin vaatleri sıralanmış:

1-2. "Sürdürülebilir bir kalkınma ve küresel ölçekte rekabet edebilir bir ekonomi yaratmanın en önemli araçlarından biri enerji politikalarıdır. Geçmiş hükümetler, son dönemde uyguladıkları politikaları ile enerji alanını Türkiye için acil ve içinden çıkılması zor bir sorun haline getirmişlerdir. Ülkemizin öngörülebilir büyüme perspektifleri ile başdaşmayan "**al-ya da öde**" anlaşmaları, imtiyaz ve işletme hakkı devir sözleşmeleri, Türkiye'yi taşınması giderek zorlaşan bir mali külfet ile karşı karşıya bırakmaktadır.

Bu mali külfet, yüksek birim fiyatlar ve yüksek vergilerle tüketicilere aktarılması; enerji tüketimini caydıran, büyümeyi yavaşlatan, yerli sanayimizin rekabet edebilirliğini azaltan ve yabancı sermaye yatırımlarını engelleyen sonuçlar doğurmaktadır.

Son dönemde yaşadığımız ekonomik krizler ve negatif büyüme olgusu sorunu daha da derinleştiren bir etki yaratmıştır.

Partimizin enerji politikalarının temelini, enerjinin ucuz ve güvenilir bir şekilde temin edilmesi, rekabete dayalı bir enerji piyasası oluşturulması, vatandaşın bütçesindeki yükün azaltılması, çevre ve insan sağlığının korunması oluşturmaktadır.

Söz konusu amaçların gerçekleştirilmesi için;

- Yenilenebilir ve alternatif enerji kaynaklarına yönelinecektir.
- Çevrenin korunması amacıyla, temiz enerji kaynakları ve dönüşüm teknolojilerinden yararlanılacaktır.
- Üretim, iletim, dağıtım ve servis sağlamada verimlilik artırılacaktır.
- Enerji piyasası rekabetçi hale getirilerek, daha ucuz enerji sağlanacaktır.
- Komşularımızdaki petrol ve doğal gazın Dünya pazarlarına açılmasında ülkemizin dağıtım terminali olma imkanları iyi değerlendirilerek, enerjide bölgesel güç haline gelinecektir.

2001 yılında 126,9 milyar kWh/yıl olan enerji talebinin, 2010 yılında 270 milyar kWh/yıl düzeyine yükseleceği tahmin edilmektedir. Bu talep artış oranlarının sürdürülebilir bir şekilde karşılanabilmesi için aşağıdaki politikalar uygulanacaktır:

- Elektrik enerjisi sektöründe rekabeti esas alan ve bu suretle kaliteyi artırıp maliyetleri aşağıya çekmeyi hedefleyen liberal politikalar benimsenerek sektörde özelleştirme hızlandırılacaktır.
- Elektrik enerjisi alanında Avrupa ve bölge ülkeleri ile elektrik alış verişine imkan sağlayacak iletim altyapısının ve piyasa düzeninin geliştirilmesine önem verilecektir.
- Halen yüzde 65 olan enerjide dışa bağımlılığın azaltılması için **güneş, rüzgar, jeo-termal** ve **bio-mas** gibi yerli ve alternatif kaynaklara yönelinecek, yerli **linyit** ve **hidroelektrik** projeler süratle hayata geçirilecektir.
- Dışa bağımlı doğal gazın kullanıldığı enerji santrallerine alternatif veya ikame yatırım olarak, gerekli güvenlik ve çevre koruma önlemleri alınarak, **nükleer enerji santralleri** kurulacaktır.

•Elektrik kesilmeleri ve voltaj değişiklikleri, sanayide önemli kayıplara neden olmaktadır. Tüketicilere sağlanan enerjinin kalite ve sürekliliğinin sağlanması için dağıtımdaki aksaklıkları giderici önlemler alınacaktır.

•İletim, dağıtım ve faturalandırma aşamalarında ortaya çıkan yüksek **kayıp ve kaçak** oranlarının, kabul edilebilir değerlere çekilmesi için gerekli önlemler alınacaktır.

•**Doğal gaz kullanımının yaygınlaştırılmasına** yönelik projelere hız verilecektir.

•Hazar bölgesinin doğal gaz ve petrolünün ülkemiz üzerinden dünya pazarlarına nakline yönelik politikalar sürdürülecektir.

•Petrol ve doğal gaz politikalarımız dış politikamız ile uyumlu hale getirilerek, kardeş **Orta-Asya ve Kafkasya** ülkeleri ile ilişkilerimizde birleştirici bir unsur olması sağlanacaktır.

•Çevrenin bir değer ve maliyet unsuru olduğu dikkate alınarak, enerji dönüşüm işlemleri sırasında ortaya çıkan kirleticiler titizlikle kontrol edilecektir."

Bildirgede madencilik alanına da değinilerek, madenciliğimizin geliştirileceği ve arama çalışmalarına hız verileceği ifade edilmiş:

"Ülkemizde oldukça çok sayıda maden türü olmasına rağmen, bilinen maden kaynaklarımız miktar ve işletilebilirlik açısından istenilen düzeyde değildir. Madencilik sektöründe; arama faaliyetlerine ağırlık verilerek ekonomik olarak işletilebilir maden rezervlerimizin artırılması, sanayi ve enerji sektörlerinin hammadde taleplerinin ucuz ve güvenli bir şekilde sağlanması ve işlenmiş mal ihracatımızın artırılması amaçlanmaktadır.

3. Seçim bildirgesinde Türk Telekom'a ilişkin olarak ayrı bir bölüm yoktur, ancak KİT'lerin özelleştirilmesine yönelik olarak kimi maddeler bu kurumu ilgilendirmektedir:

"Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT), faaliyette buldukları sektörlerde tekel veya belirleyici konumdadır. Kamu mülkiyetinin avantajlarını kullanarak riski olmayan bir ortamda çalışmaları piyasa mekanizmasının işleyişini bozmaktadır. Siyasi müdahaleler sonucu ekonomik rasyonelliğini yitirerek kamuya yük haline gelen KİT'lerin özelleştirilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir(...)

KİT'lerin özelleştirilmesinde kararlı olan PARTİMİZ, özelleştirme sürecini hızlandırmak için aşağıdaki politikaları dikkatle uygulayacaktır:

Özelleştirme sürecindeki KİT'ler, piyasadaki konumları ve faaliyetleri itibariyle; üç gruba ayrılarak özelleştirilmelerinde farklı stratejiler geliştirilecektir.

1. Piyasa mekanizması içerisinde faaliyet gösteren KİT'ler acilen özelleştirilecektir.

2.Tekel niteliğini haiz veya hakim konumda olma ve piyasayı yönlendirme gücüne sahip KİT'ler, özelleştirme sonucunda ortaya çıkabilecek piyasa aksaklıklarının önlenmesine, rekabetin tesis edilmesine ve/veya tüketicinin korunmasına yönelik her türlü düzenleyici tedbirler alındıktan sonra özelleştirilecektir.

4. E-Dönüşüm Türkiye Projesi

Ak Parti'nin seçim bildirgesinde, E-Dönüşüm Türkiye Projesi başlığı altında, "değişen ve yenilenen yönetim yapısıyla, vatandaşlarına kaliteli ve hızlı kamu hizmeti sunabilmek amacıyla, yeni bilgi ve iletişim teknolojileri ile iyi yönetim ilkelerini kullanarak, şeffaf, bütüncül, eşitlikçi, basit iş süreçlerine sahip bir devlet yapısının halkımıza hizmet vermesini sağlayacaktır" denilmektedir. Buna göre; "vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını, küresel aş çerçevesinde karşılayarak, kamuda karar alma süreçlerine katılımını sağlayacak **e-dönüşüm Türkiye** projesi hayata geçirilecektir. Bu proje ile;

- Öncelikle AB'nin yeni müktesebatı çerçevesinde telekomünikasyon ve bilgi teknolojileri politikaları belirlenecek,
  - Vatandaşın kamusal alandaki karar alma süreçlerine bilgi ve iletişim teknolojileri vasıtasıyla doğrudan katılımı sağlanacak,
  - Kamu idaresi, e-devlet ilkeleri ışığında şeffaf ve hesap verebilir hale getirilecek,
  - Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı, hakkaniyet ölçütleri esas alınarak yaygınlaştırılacak,
- Farklı kuruluşlarca yürütülen e-Devlet, e-Türkiye, Kamu-Net gibi çalışmalar "e-dönüşüm Türkiye" projesi adı altında birleştirilecektir.

Anavatan Partisi

1. Son onbeş yılda izlenen enerji politikalarında temel hedef, ülkemizin ihtiyaç duyduğu enerjinin temini ve arz güvenliğinin sağlanması olmuştur. Bu döneme damgasını vuran en önemli gelişme, yukarıdaki hedefe ulaşmak için enerji alanındaki her türlü faaliyetin devlet tarafından sürdürüldüğü tekelci ve kamu aşırılıklı yapılanmadan, faaliyetlerin özel sektör tarafından da sürdürülmesini, yatırımların kamu yerine özel sektör tarafından da yapılabilmesini sağlayacak liberal yasal ve idari düzenlemelerin yapılmasıdır.

Enerji alanında liberal piyasa anlayışının oturtulması ve geliştirilmesi, 1984'te çıkartılan ve geçtiğimiz dönemde geliştirilen 3096 sayılı yasa ile başlatılmış, böylece elektrik sektöründe kamu sektörü dışında özel girişimcilerin de faaliyette bulunması, yap-işlet-devret ve otoprodüktör uygulamalarıyla yeni yatırımların yapılması, işletme hakkı devri yöntemiyle işletmecilik yapmaları sağlanmıştır. Daha sonra bu alanda 3996 sayılı yasanın çıkarılması ile hukuki düzenlemelere devam etmiştir. Her ne kadar, geçtiğimiz dönemin bazı bölümlerinde bu konudaki çabalarda bir yavaşlama gözlemlenmişse de, özellikle son 4-5 yılda gerek Yap-İşlet modeliyle yatırım yapılmasına olanak veren 4283 sayılı kanun ile bu alanda yapılacak yatırımlara yabancı sermaye katkısını artıracak düzenlemeler yapılmıştır. Bu alanda sağlanan en önemli gelişme sektör yapısını tamamen liberalleştirecek Elektrik Piyasası ve Doğal Gaz Piyasası kanunları olmuştur.

Sektör yapısını tümüyle değiştirecek bu olumlu gelişmeler bir yandan yapılırken, diğer yandan enerji ihtiyacını gidermek için yeni yatırımların yapılmasına özen gösterilmiştir. Özellikle 1991-1997 döneminde yatırımlar açısından oluşan aksamlar 1999-2001 yılları arasında elektrik alanında darboğaz yaratmış ise de, kamu ve özel sektör tarafından yeni santrallerin yapılması sağlanarak, 2002 yılından itibaren rahat bir döneme girilmesi temin edilmiştir.

Bu dönemde, enerjide ülke kaynaklarından (kömür ve hidrolik) azami ölçüde yararlanılmasına yönelik yatırımlar sürdürülmüş, GAP kapsamındaki enerji projeleri büyük ölçüde tamamlanmıştır. Çamızın enerji kaynağı olarak adlandırılan ve temiz bir enerji türü olan doğal gazla ülkemiz ilk defa bu dönemde tanışmış, bugüne kadarki süreçte de doğal gazın kullanımı yaygınlaştırılarak önümüzdeki birkaç yılda 60 ilimizde kullanılacak düzeye getirilmiştir. Bu suretle, enerji çeşitlendirmesi boyutuyla ülkemiz enerji arz güvenliğine de katkı sağlanmıştır.

Geçtiğimiz döneme damgasını vuran en önemli gelişmelerden birisi de, Türkiye'nin ham petrol ve doğal gaz alanında uluslararası bir aktör haline gelmiş olmasıdır. Gerek kendi petrol ve doğal gaz ihtiyacının, kaynak çeşitlendirilerek karşılanması, gerek Ortadoğu ve Hazar bölgesi hidrokarbonlarının uluslararası pazara arzında transit ülke haline gelmesi geleceğimizi garantileyen önemli stratejik gelişmelerdir.

2. Öncelikle enerji sektörünün her alanında liberal ve rekabetçi bir yapının oluşturulması amacıyla başlatılan düzenlemeler geliştirilerek devam edecektir. Halen bu alanda devam eden kamu aşırılığının azaltılması temel hedef olmalıdır. Bu alandaki gelişme hem kamunun sırtındaki yükü azaltacak hem de rekabetçi yapı içinde enerjinin ucuzlaması ve kalitesinin sağlanması sağlanacaktır. Avrupa Birliği'ne girilmesi başlarken, tüm alanlarda olduğu gibi, enerji alanında da Avrupa liberal enerji pazarının bir parçası olmamız enerji temin ve sunumunda avantajlar sağlayacaktır.

Ülkemizin gittikçe artan enerji ihtiyacının karşılanmasında, çevresel etkileri de dikkate alınarak, rüzgar, hidrolik ve güneş enerjisi gibi yenilenebilir kaynakların kullanılmasına yönelik teşvik edici önlemler alınacaktır.

Enerjinin sosyal ve ekonomik alandaki önemli rolü nedeniyle, Türkiye'nin sanayii alanında gelişmesi ve uluslararası pazarda rekabet edebilmesi için enerjinin ucuz temin edilmesi esastır. Bu nedenle gerek rekabetçi yapının oluşturulması sayesinde, gerekse teşvik mekanizmaları ve vergi alanındaki düzenlemelerle, tüketicilerin daha ucuz enerji kullanılması sağlanacaktır.

Türkiye'nin kendi enerji ihtiyacını karşılaması ve enerji alanında uluslararası bir köprü olması için başlatılan çalışmalar devam ettirilecektir. Bu kapsamda Avrupa'ya gaz sevkiyatı konusunda başlatılan projeler yaygınlaştırılarak sürdürülecek, Bakü-Tiflis-Ceyhan boru hattının, planlandığı gibi 2005 yılında devreye girmesi sağlanacaktır.

Tarımda üretimin artırılmasını teminen sulama projeleri hızlandırılacak, bu kapsamda GAP projesinin tamamlanması sağlanacaktır.

Cumhuriyet Halk Partisi

1. Enerji alanına yönelik son 15 yılda izlenen politikaların temelini; "ülkemizin enerji kaynaklarının son derece kısıtlı olduğunu, tümü devreye sokulsa bile yeterli olamayacağını, kamunun bu sektörden elini çekmesini ve bu alanın özel sektör tarafından düzenlenip yönetilmesi gerektiğini" savunan ve bu nedenle de özü itibarı ile kamu hizmeti olan enerji alanını, genel hatları itibarı ile enerji kaynaklarının yurt dışından satın alınmasını ve enerjinin tamamen özel sektör tarafından yönlendirilmesini hedefleyen saş politikalar biçimlendirmiştir.

Bu politikalar, 3096 sayılı yasanın gerekçesi olarak sunulan "ülkemizin her yıl en az 4-5 milyar dolar enerji yatırımına gereksinim duyduşu, bunun kamu kaynakları ile saşlanamayacağı ve bu nedenle de özel sektörün de katkısının zorunlu olduşu" anlayışı ile başlatılmış, yasanın gelişimi ve uygulanması sürecinde ise, deyim yerindeyse sulandırılmış ve özel sektör tarafından kurulacak olan santrallara; temin edecekleri kredi için Hazine garantisi, hemen hemen tamamı doşal gazla çalışacak olan bu santrallara gaz tedarik garantisi ve bu da yetmezmiş gibi, üretecekleri elektrişu yüksek fiyatla satın alma garantisi verilmesi saşlanmıştır.

Hiçbir ülkede benzeri görülmemiş bu sistemle, Yap-İşlet-Devret (YİD), Yap-İşlet (Yİ) gibi sözüm ona yatırım modelleriyle, kamu tarafından inşa edilmiş ve saş iktidarların tüm yanlış uygulamalarına rağmen kar eden santralların, 2 yıllık karları karşılığında 20 yıllığına, sözüm ona özel sektöre devrini ifade eden İşletme Hakkı Devri gibi uygulamalar, son 15 yıla damgasını vuran uygulamalar olmuştur. Bu süreçte özel sektör, kısa sürede inşa edebildişu, ilk yatırım bedelleri görece düşük olan ve kredisinden kullandığı gazına ve üreteceşu elektrişin satın alınmasına karşın herşeyini kamuya garanti ettirdişi doşal gaz santrallarının inşasına yönelmiştir.

Ülkemizin zengin hidrolik kaynakları ile linyit kaynakları, kısa sürede kar etmeyi hedefleyen ve doşal gazla inşa edilecek santrallara her aşamada devlet garantisi saşlayan özel sektörün ilgisini bile çekmemiştir. Oysa, halen üçte biri kullanılmamış olan bu zengin kaynaklarımızın devreye sokulduşu santrallar, ekonomik ömürleri boyunca değerlendirildişinde, kaynaşının tamamı ithal edilen ve çok pahalı olan doşal gaza oranla, çok daha ekonomik olmaktadır. Dolayısıyla, kamu kaynakları son 15 yılda, birkaç "özel sektör" kuruluşunun fahiş kar hırsıyla, bu şirketlerle içli dışlı politikacıların ulusal çıkarlar ve kamu yararı gözetmeyen sözüm ona enerji politikalarıyla heba edilmiştir. Bu anlayışın doşal sonucu olarak da, yurt içi kaynaklar devreye konulmamış, kömür-petrol ve doşal gaz aramaları önce yavaşlatılmış ve nihayet durma noktasına getirilmiştir. Bu süreç, ekonomik krizin başlıca nedenlerinden biri olan üretimin durması olgusunun, enerji alanında da etkili olmasına yol açmıştır. Gerek konuttaki tüketiciye ve sanayiciye, Avrupa'nın en pahalı yakıtının verilmesine ve gerekse dünyadaki en pahalı elektrik fiyatlarının uygulanmasına, bu yanlış politikalar neden olmuştur.

2. CHP iktidarında;

a.Ülkemizin enerji ihtiyacı, öz kaynaklarına öncelik verilerek, verimli, ucuz, temiz, yeterli, kesintisiz ve zamanında, toplum yararı gözetilerek saşlanacaktır.

b.Hukuka, sözleşmelerden doşan haklara, uluslararası taahhüt ve teamüllere başlı kalarak, deşişik projelerde ihtilafa neden olan hususları kamu yararı ve ulusal çıkarlar dikkate alarak çözüme kavuşturacağız.

c.Doşal kaynaklarımızın aranmasına ve üretimlerinin arttırılmasına, bir ana plan çerçevesinde hız vereceşiz.

d.Enerji üretiminde, ulusal kaynaklarımıza öncelik vereceşiz; dışa bağımlılışın azaltılmasını hedef alacağız. Hidrolik ve linyit kaynaklarımızın en verimli biçimde deşerlendirilmesini saşlayacağız.

e.Enerjide arz ve talep dengelerini, gerçekçi ve bilimsel esaslara göre yeniden ele alacağız. Yıllardır terkedilen planlama anlayışını, özellikle elektrişin depolanamama özellişini dikkate alarak, enerji politikasının temel unsurları arasında, etkin biçimde devreye sokacağız.

f.Doşru arz-talep projeksiyonlarına, enerji üretim ve daşıtımında kayıpları en az seviyeye indirerek, enerji verimlilişini en üst seviyeye çıkararak, yerli kaynak kullanımını temel alarak, finansmanda da dışa bağımlılışu ve harcama gereksinimini mümkün olan en alt seviyeye indireceşiz. Finansman modelleri, yeni baştan ele alınacak ve diş borçlanmayı mümkün olan en alt düzeye indireceşiz.

g.Özellikle elektrik üretiminde mevcut ve tasarlanmış, kabul edilemez oranlardaki doğal gaz kullanım oranlarını, mümkün olan tüm yollar devreye konulmak suretiyle, kabul edilebilir seviyeye indireceğiz.

h.Enerji üretiminde, kaynak çeşitliliği en temel ilkelerimiz arasında yer alacaktır. Enerjide tamamen ya da büyük oranda tek kaynaşa bağlı politikaları değiştireceğiz.

i.Kamunun yanısıra özel sektörün de, doğru zamanlama, doğru yakıt tercihi ve kamu yararına finansman modelleriyle, şeffaf rekabet ortamında enerji üretimine katkıda bulunmasını sağlayacağız.

j.Ülkemizin Avrupa ile Orta Asya, Kafkaslar ve Orta Doğu ülkeleri arasında bir enerji köprüsü olması için, jeopolitik ve ekonomik çıkarlarını birlikte değerlendiren bütüncül stratejileri uygulamaya koyacağız.

k.Ülkemizin yeni ve yenilenebilir enerji kaynakları potansiyelinin bilimsel olarak belirlenmesi ve en etkin biçimde devreye konulması için gereken çalışmaları hızla devreye koyacağız. AB'nin öngördüğü yeni ve yenilenebilir enerji kaynakları kullanım oranlarına ulaşabilmek için, benzer ilkelerin ülkemizde de yaşama geçirilmesini hedef alacağız.

l.Bor ve toryum gibi ülkemizin zengin doğal kaynakları ile hidrojenin, enerji üretiminde kullanımı konusunda, dünyada hızla gelişen teknolojilerin araştırılıp geliştirilmesi ve ülke yararına kullanımı için ulusal bir strateji uygulayacağız.

3. Türk Telekom'un özelleştirilmesi konusunu değerlendirmeden önce, partimizin seçim bildirgesinde de yer alan, özelleştirme konusundaki görüşlerimizin ifade edilmesi yararlı olacaktır.

Özelleştirmede genel ilkimiz, saydamlık ve verimlilik. Özelleştirme bir amaç değil, ekonominin etkinliğinin artırılmasında, gerektiğinde kullanılan bir araçtır. Bu kapsamda hedefimiz, stratejik mal ve hizmet üreten KİT'leri özertleştirerek, teknolojik yapılanma ile etkin ve verimli bir yapıya, iç ve dış piyasalarda rekabet gücüne kavuşturmaktır.

Stratejik KİT'lerde, kamu yararının korunmasının güvencesini oluşturan altın hissenin, kamu kesiminde kalmasını sağlayacağız.

Bu genel yaklaşımımızı ifade ettikten sonra, birden fazla boyutu olan Telekom'un özelleştirilmesi konusu özelinde şu husuları belirtmekte yarar vardır:

CHP iktidarında Telekom, öncelikle siyasetçinin işletmeye ve idareye karışması olmaksızın, her bakımdan; mali, yönetsel vb. tam ve özerk bir işletme hüviyetinde çalışma olanağına kavuşturulacaktır.

İkinci olarak, Telekom konusunda geçmişte yapılan yanlışlar tekrar edilmeyecektir. Geçmişte, bu alandaki ilk örneklerinden biri olarak, TELETAĞ'ın özelleştirilmesi, zamanlama ve fiyatlama açısından yanlış olmuştur. Türkiye olası bir yerli teknoloji birikimi olanağından da yoksun bırakılmıştır.

Üçüncü ve çok önemli bir nokta ise, ülkemizde diğer KİT'lerde olduğu gibi, Telekom'a da serbestçe yatırım yapma ve piyasa koşullarını değerlendirme olanağının verilmemiş olmasıdır. Bu zaaf giderilecektir.

Dördüncüsü, Telekom'un özelleştirmesinin, piyasanın AB ölçülerine göre halka açılması biçiminde sağlanacak olmasıdır. Sermaye piyasalarında hissedarlar demokrasisi yaratılacaktır. Bu kapsamda, en uygun zamanda en uygun fiyat ilkesine bağlı kalınacaktır.

Son olarak belirtmekte yarar gördüğümüz husus da, Telekom'un ülkenin ekonomik ve toplumsal gelişmesinin en önemli ve öncelikli, yani stratejik sektörlerinden birisi ve belki de başlıcası olduğu hususudur. Bu nedenle, CHP iktidarında; araştırma-geliştirme, nitelikli işgücü yetiştirilmesi ve parasal teşvikler bakımından, bu sektör her türlü önceliğe sahip olacaktır.

4. Bilişim, ekonomik ve toplumsal yapının, yenileşme alt yapısının en temel ögesi, kılcal damarı ve canlılığının göstergesidir. Bilişim, gençlerin yaratıcı yeteneklerini ve girişimci özelliklerini geliştirecekleri bir alan olarak özendirilecektir. Tüm eğitim aşamalarında, bilişim yeteneklerinin geliştirilmesi için çaba harcanacak, yüksek okul ve üniversitelerde daha çok sayıda ve uluslararası nitelikte bilişimci yetiştirilmesi sağlanacaktır.

Ülkemizde hızla gelişmekte olan bilişim sektörünün üretimi, devletin satın alma politikalarıyla desteklenecektir. Ayrıca, bilişim ürünlerinin dışsatımı için de gerekli teşvik ve kolaylıklar getirilecektir. CHP olarak, internet erişiminin, olabildiğince hızla yaygınlaştırılması için gerekli teşvikleri sağlayacak ve

önlemleri alacağız. İnternet kullanımının, bilgi edinme hakkı çerçevesinde ve tam özgürlük ortamında yapılması saşlanacaktır.

5. Türkiye'de bir personel reformuna gereksinim olduğu açıktır. "Eşit işe eşit ücret" ve liyakat, işte yükselmenin esası olacaktır. Bu husus, teknik elemanlar açısından da geçerlidir. Kaliteli teknik elemanların, kamuda çalışmalarını özendirecek bir ücret politikası izlenecektir.

Polis ve silahlı kuvvetlerin sivil olmayan mensupları ile yargıç ve savcılar dışındaki kamu çalışanlarının, grevli ve toplu sözleşmeli sendikal haklarına kavuşabilmelerini saşlayacak yasal düzenlemeler yapılacaktır.

Demokratik Sol Parti

Demokratik Sol Parti (DSP), sorularımıza cevap vermek yerine seçim bildirgesini göndermeyi tercih etti. O nedenle ilgili bölümleri sizin için özetledik. DSP, seçim bildirgesinde en fazla bilişim konusuna yer vermiş. Türk Telekom, Enerji Piyasası Yasası ve Doğalgaz Yasası'nı partinin gerçekleştirdiği olumlu işler arasında saymış.

Bildirgenin "Enerji ve yeraltı kaynakları" başlıklı bölümünde özetle aşağıdaki ifadelere yer verilmiş:

Enerji

Ülkemiz elektrik enerjisi talebinin sürekli, güvenilir, kaliteli ve ekonomik bir biçimde karşılanabilmesi için elektrik enerjisi üretim, iletim ve dağıtım planlarının sürekli ve güncel olarak yapılması ve bu planlara titizlikle uyulması gerekmektedir. Ekonomimizi büyütmek, yaşam standartlarımızı geliştirmek ve ülkemizin rekabet gücünü arttırmak için gerekli enerjiyi en az finansmanla, en az çevresel ve sosyal maliyetle ve sürekli olarak temin etmeye olanak sağlayacak ulusal bir enerji politikası DSP tarafından yaşama geçirilecektir.

Bu politikanın dayandığı temel konular şunlardır:

- Ülkemizde toplam ve fert başına düşen enerji tüketimi kalkınmaya paralel olarak artırılmalıdır.
- Enerji tüketiminde artış sağlanırken, israflar ve kayıplar azaltılmalı ayrıca daha az enerjiyle daha fazla hasıla sağlamaya yönelik teknolojiler kullanılmalıdır...
- Aramadan üretime kadar sektör faaliyetlerinin tüm aşamalarında, çevre faktörü dikkate alınmalı, enerji-ekonomi-çevre üçlüsünün optimizasyonunu sağlayacak çevre-dostu teknolojiler geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.
- Güneş, rüzgâr, jeotermal enerjileri gibi yeni ve yenilenebilir enerji kaynakları kullanımı artırılmalı ve bu alandaki teknoloji yeteneği yükseltilmelidir. Konuyla ilgili AR-GE, etüt ve proje çalışmalarına titizlikle devam edilmelidir.
- Ülkemizin ihtiyacı olan enerjinin, yerli kaynaklarımızdan karşılanması öncelikli hedef olmalıdır. Sanayinin ihtiyacı olan ucuz enerji üretiminin sağlanması, bu enerjinin sürekli ve güvenilir olması açısından yerli kaynaklarımızın kullanılması kaçınılmaz bir gerekliliktir. Elektrik enerjisi arz-talep dengesinin sorunsuz sürdürülebilmesi için ulusal maden kaynaklarımıza öncelik veren, rasyonel bir enerji politikası oluşturulacaktır.

Bu arada son yıllarda enerji üretiminde payı giderek artan doğalgaz kullanım oranı Türkiye'nin lehine değildir. 60 – 70 yıl sonra dünya doğalgaz rezervlerinin tükeneceği de ayrı bir gerçektir. Enerji üretiminde linyit ve taşkömürü kaynaklarımızın ağırlıklı olarak kullanımı hem stratejik hem de ekonomik açıdan gereklidir ve bu kaynakların kullanımı sağlanacaktır. Yeni akışkan yatak teknolojisi ile kömür enerjiye çevrilirken çevre açısından bir kirlenmeye neden olunmamaktadır.

- Enerji ve doğal kaynaklarla ilgili sektörlerin özelleştirilmesi için dünya koşulları ve ulusal çıkarlar dikkate alınarak düzenleyici, kolaylaştırıcı ve serbest rekabet ortamını sağlayan bir yapı oluşturulmalıdır. Yatırım projelerine özel sektörün ilgi duyması hedeflenmeli, devlet özel sektörün yeterli olamayacağı alanlarda yatırım yapmalıdır.

Türkiye enerji üretiminde doğal potansiyelini yeterince kullanamamakta, bugün enterkonnekte sistemde değerlendirebileceği hidroelektrik enerji potansiyelinin ancak üçte birini kullanmaktadır. Önemli bir bölümü Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yoğunlaşmış olan ve bölgesel olarak değerlendirilebilecek nitelikteki küçük ölçekli hidroelektrik santrallarının devreye sokulması sağlanacaktır. Girişimcilerin veya kooperatiflerin akar sular üzerinde düşük güçlü hidroelektrik santral kurma girişimleri kredi, teknik yardım ve ulusal şebekeye bağlanma güvencesi verilerek özendirilecektir.

DSP iktidarında, kömür yataklarımızın verimliliklerini etkin bir biçimde yükseltebilmek için gerekli yatırımlar desteklenecektir. Ulusal ekonominin petrol ve doğal gaz gereksiniminin istikrarlı fiyatlarla ve kesintisiz bir biçimde sağlanabilmesi için, yurtiçi aramalara ayrılan kaynaklar artırılacak ve ulusal kuruluşların bu alandaki girişimleri politik ve parasal olarak desteklenecektir.

Bilgi toplumu, internet, bilişim reformu

Bildirgede önemli hedeflerden birinin bilgi toplumunu yaratmak olduğu, bunun için de e-Avrupa, e-Türkiye, e-Devlet e-Ekonomi projelerinin hayata geçirileceği ve bilişim kültürünün topluma yayılmasının sağlanacağı belirtilmektedir. Tüm bunları yapabilmek için de bir bilişim reformuna ihtiyaç olduğu ifade edilmektedir:

"Demokratik Sol Parti; ülkemizde, bireylerin ve kurumların etkin bir biçimde ve makul fiyatlarla kullandığı, hizmet ve içeriklerin adil olarak sunulduğu bir İletişim ve Bilgi Altyapısı'nın ivedilikle kurulmasını hedeflemektedir.

Bu hedef doğrultusunda Demokratik Sol Parti;

- İnternet teknolojisinin ülkenin her köşesine yayılmasına ağırlık verecektir. Elektrik - yol - su hizmetlerinde olduğu gibi devletin her haneye internet erişim olanağı sağlaması e-Türkiye projemizin nihai adımlarından biridir.
- Telekomünikasyon sektörünü her türlü tekelden arındırarak rekabetçi bir işleyişin gerçekleşmesini ve hizmetlerin herkese ulaşan biçimde ve herkesin ödeyebileceği bedeller karşılığında verilmesini sağlayacaktır.
- Hizmetlerin zenginleşmesini ve çeşitlendirilmesini sağlamak üzere servis ve içerik sağlayıcı işletmeleri teşvik edecektir.
- Haberleşmeden alınan vergileri makul bir seviyeye indirecektir.
- Geri kalmış olduğumuz geniş bant hizmetler alanında gerekli altyapı çalışmalarını hızla gerçekleştirecektir.

Demokratik Sol Parti bu kavramların tam olarak yerleşmesi ve e-Devlet dönüşümünün gerçekleşmesi için;

- Toplumda bilişim kültürünün yaygınlaşmasını sağlayacak, e-Devlet'in teknolojiyle sınırlı bir atılım değil, "değişim süreçleri"ni benimsemiş bir yönetim anlayışı olduğunun, hem tüm devlet kademeleri hem de tüm toplum katmanlarınca benimsenmesi için çalışacaktır.
- Kamu yönetim süreçlerini, e-Devlet yaklaşımı ile yeniden yapılandırarak ve bu çerçevede verimliliği esas alacaktır.
- Kamudaki bilişim yapılanmalarını dünya standartlarına göre yeniden ele alacak, kamuda çalışan bilişim personelinin nitelikli olabilmesini sağlamak için; istihdam, özlük hakları, terfi ve hizmet içi eğitim mekanizmalarını yeniden düzenleyecektir.
- Devletin şu anda kullandığı bilişim altyapısının, daha verimli, paylaşımcı ve uyumlu çalışmasına öncelik verecek, kamu hizmetlerinde tekrarın önlenmesi için, e-Devlet portalının kuruluşunu hızlandıracaktır.
- Veri standartlarını oluşturacak ve e-Devlet'i tetikleyici öncelikli projelerin hayata geçirilmesini sağlayacaktır.
- e-Devlet için gerekli mevzuat değişikliklerini acilen gerçekleştirecektir.

e-Ekonomi'nin temel aktörlerini; kamu, özel sektör, hizmet sağlayıcılar, sivil toplum kuruluşları, eğitim kurumları, yerel yönetimler ve elektronik iş koşullarını düzenlemekle yükümlü kurumlar oluşturmaktadır. Bu kurumların hepsinin de bu yeni ortamın gelişmesi ve etkin kılınması açısından ortak sorumlulukları, görev ve işlevleri bulunmaktadır.

e-Ekonomi'nin yapılanmasında bütün birey ve şirketlerin "evrensel hizmet ilkesi" kapsamında bilgiye daha hızlı, daha güvenli ve daha ucuz bir bedel üzerinden erişebilirliğini sağlamak ve bunun için gerekli yatırımların yapılmasına uygun ortam yaratmanın devletin görevi olduğu inancıyla, Demokratik Sol Parti iktidarı, e-Ekonomi'nin yaşama geçmesi için;

- Teknoloji seçiminde, küresel rekabete ve pazarlamaya uygun ürün geliştirmede KOBİ'lere destek vermek üzere "e-Ekonomi Danışma Merkezleri" oluşturacaktır.

•"e-Ticaret" in gelişmesi ve kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınmasına yönelik olarak, "e-İmza" ile elektronik ödeme ve kredi işleme yetkisini düzenleyen yasaları çıkaracaktır.

•ABD ile Türkiye arasında görüşmeleri süren "Nitelikli Endüstriyel Bölge" anlaşmaları ve benzer uluslararası anlaşmalara, bilişim teknolojileri ve e-Ekonomi etkinliklerinin dahil edilmesi için yoğun çaba harcayacaktır.

•Genç ve eğitimli nüfusumuzun e-Ekonomi'de aktif hâle getirileceği ve e-Ekonomi'nin araç ve olanaklarının toplumun bütün kesimlerine –geri kalmış bölgeler dahil- eşit düzeyde sunulacağı projeler üretecektir.

Bildirgede "Yazılım"ın da önemine değinilerek bu konuda yapılacaklar sıralanmış:

Yazılım, bilgi toplumunun altyapısını oluşturan temel endüstrilerden birisidir. Yazılım, ülkemizin kalkınmasında bir altyapı olarak dolaylı, dışsıtım potansiyeliyle de doğrudan önemli bir rol oynamaya adaydır. DSP iktidarında, yazılım üretimi, AR-GE kapsamında stratejik bir alan olarak belirlenecek ve ülke çapında desteklenecektir.

Bu amaç çerçevesinde;

*Ülke çapında yazılım geliştirme, satın alma ve pazarlama konularında danışma ve uzmanlık kurulları oluşturularak standartlaşma ve teknolojik anlamda yönlendirme sağlanacaktır.

•Etkin bir denetim mekanizmasıyla yazılım üreten şirketlere vergi kolaylıkları getirilecektir.

•Bir yazılım ürününün geliştirilmesinde işçilik maliyeti, kullanılan yüksek nitelikli personelden dolayı diğer giderlere oranla daha yüksektir. Bu nedenle doğrudan istihdama yönelik teşvikler sağlanacaktır.

•Türkiye'de yazılım iç pazarı geliştirilecektir. Bu nedenle yerli yazılım alımı özendirilecektir.

•Yazılım mühendisi ve programcı eğitimine hız verilecek, ara eleman eğitime başlanacaktır.

•Yazılım telif hakları ile ilgili mevzuat yeniden düzenlenerek yürürlüğe konacaktır.

•Türkiye'nin bulunduğu bölgenin bilgi teknolojisi merkezi olmasını sağlamak amacıyla yabancı yazılım ve bilişim kuruluşlarının ülkemize yatırım yapmaları özendirilecektir.

Doğru Yol Partisi

Doğru Yol Partisi de bize yanıt göndermedi. Partinin web sayfasında yeralan "Hedeflerimiz" bölümünden enerjikle ilgili olanları aktarabildik:

- Evlerimizde kullanılan elektrik ve gaz fiyatları, Avrupa Birliği ortalamalarının altına çekilecek, evde masraf azalacak, mutfağa bereket gelecektir.
- Giderek dışa bağımlı hale gelen enerji sektörünün iç kaynaklara yönelmesi sağlanacak, dünyanın tercih ettiği su, güneş, rüzgar ve diğer doğal kaynaklı enerji üretimi özendirilecektir.
- Milletimiz, Gelir Ortaklığı Senetleriyle hidroelektrik santrallarına ortak olacaktır.
- Madencilikten sağlanan ülkemiz gelirlerini arttırmak, öncelikli hedefimizdir; 5 yıl içinde 5 milyar Dolar ihracata ulaşılacaktır.
- Madenlerin TOBB öncülüğünde kurulacak şirketlere "İşletme Hakkı Ruhsatı" verilerek işletilmesi sağlanacak ve kurulacak şirketlerin know-how sahibi yabancı ortakları olması aranacaktır."

Emeğin Partisi

1.-2. Bir ülke gelişmek istiyorsa, Eğitim, Sağlık, Enerji ve Haberleşme alanlarını birer rant kapısı olarak değil, toplumsal yarar gözeterek yapılandırmak zorundadır. Oysa bizde, bu temel alanlar rant dağıtım kurumlarına dönüştürülmektedir.

• Son 15 yıldır uygulanan ve devam eden enerji politikaları, ülkemizin ve toplumumuzun zararına, işbirlikçilerin ve birincil enerjiyi ihraç edenlerin yararına işlemektedir. Ulusal birincil enerji kaynakları uygun teknolojilerle değerlendirilmemekte, ithal birincil enerji kaynaklarına ağırlık verilmektedir. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi enerji alanı özel sektörün rant sağlamasına göre düzenlenmekte, bunun sonucu olarak, enerji diğer ülkelere göre çok daha pahalıya satılmaktadır. Enerji toplumsal gelişim için en temel koşullardan birisidir. Yaşamın her alanındaki mal ve hizmet üretimi enerjiye bağlıdır. Üretilen mal ve hizmetlerin ucuz ya da pahalı olması enerjinin maliyetiyle ilgilidir. Bilimin ve teknolojinin geliştirilmesi enerjiyle ilgilidir. Üretilen ihraç mallarının uluslararası pazarlarda diğer uluslarla yarışabilecek fiyatlarda olması enerjinin maliyetiyle ilgilidir. O nedenle enerji; eğitim, sağlık ve haberleşmeyle beraber, rant için değil, toplumsal yarar gözetilerek yapılandırılmak zorundadır. Enerji ne kadar ucuz, güvenli, sürekli ve ulusal kaynaklardan elde edilirse, toplumsal gelişime o kadar katkı sunar. Ancak ulusal enerji kaynaklarımızın yetmediği durumda enerji ithalatına başvurulmalıdır.

• Partimiz acilen meslek örgütleri ve bilim insanlarının katılımıyla, ulusal enerji stratejisinin belirlenmesini savunmaktadır. Orta ve uzun vadede, dünyadaki teknolojik gelişimleri ve sahip olduğumuz kaynakları göz önüne alarak, ne zaman hangi kaynakların ve teknolojilerin devreye sokulacağı önceden planlanacaktır. Çevreye en az zarar verecek teknoloji ve kaynaklardan, özellikle yenilenebilir enerji kaynaklarından mümkün olduğunca fazla yararlanılacaktır. Partimiz enerji alanını bir kamusal hizmet olarak görmekte ve enerjide üretim ve dağıtım tesislerindeki özelleştirmeleri durdurup, kamu elinde toplayarak, sistemin daha modern ve ekonomik olarak çalışmasını sağlamak için tek bir merkezden yönetilmesini sağlayacaktır. Partimiz, özellikle elektrik enerjisinin, üretildiği an tüketilen bir enerji olduğundan, sistemin verimli çalışmasının, tek bir yerden kontrol edilmesinin gerekliliğinin bilincindedir. Bu doğrultuda;

1- Özelleştirilen elektrik üretim ve dağıtım tesisleri tekrar kamu elinde toplanacaktır.

2- Elektrik üretiminde yerli kaynaklardan su, rüzgar, enerjisinden ve temiz yakma teknikleriyle kömürden yararlanmayı hedeflemektedir. Yabancı kaynaklar yerli kaynaklarımız yetmediği zaman devreye sokulacaktır.

3- Yenilenebilir enerjilerden, güneş ve hidrojenle elektrik elde etmeye yönelik olarak dünyadaki gelişmeleri izleyip, gelecekte bu kaynaklardan da yararlanılacaktır.

4- Yılda 30 Milyar metreküplük potansiyele sahip olan jeotermal enerjiden yararlanılmasını sağlayacaktır.

5- Elektrik üretim ve dağıtım tesisleri modernize edilecek ve çevreye zarar verici etkileri en aza indirilecektir.

6- Yaşamın diğer alanlarında olduğu gibi enerjide de geleceği yarının teknolojisiyle planlamak için, bilim insanlarımız, meslek örgütlerimiz ve sendikalarımızla birlikte çalışmalar yapılacaktır.

3.-4. Geçmişte ve günümüzde olduğu gibi, gelecekte de haberleşme büyük bir öneme sahiptir. İnsanların birbiriyle iletişim kurması, haberleşmesi en temel haklarıdır. Oysa yapılan özelleştirme çalışmaları, bu en temel hakkımızı kullanmamızı ortadan kaldırmaktadır. Haberleşme, toplumda bilginin paylaşımı için temel koşullardan birisidir. Haberleşme sistemlerinin kuruluş masrafları biraz pahalı olabilir ama, işletim masrafları oldukça düşüktür. Bir toplumda bilginin paylaşımı, birikim sağlar. Bilginin serbest ve bedelsiz olarak dolaşımı, ülke için çok önemlidir. Günümüzde gelişimin gerisinde kalmamak için bilgiye çok hızlı ulaşmak zorundasınız. Ayrıca günümüzde kısa zaman diliminde çok şey öğrenmeniz gerekmektedir. Bu ise, ancak yaygın ve uygun koşullardaki bilişim ağıyla olur. Haberleşme alanı bu açıdan, toplumsal yarar oldukça fazla olan bir hizmettir. Bu alanın rant kapısına dönüştürülmesi, dar gelirli insanlarımızın haberleşme ve bilgiye ulaşma özgürlüğünü engellemektedir. Ülkemizde son yıllarda haberleşme ve bilişim alanı rant kapısına dönüştürülmüştür. Partimiz bu alanda:

1. Haberleşme hizmetlerine toplumsal hizmet olarak bakmakta, bu hizmetin ucuz ve güvenli olması için devlet eliyle yapılmasını savunmaktadır.

2. Bilişim'in önemi her geçen gün artmaktadır. İnternet'in eğitimde mutlaka kullanılması sağlanacaktır. Dünyadaki belli başlı bilimsel makalelerin yayınlandığı dergiler, kaynaklar uzman çevirmenlerce çevrilerek İnternet üzerinden eğitimcileri, öğrencilerin ve isteyen her yurttaşın kullanımına sunulacaktır.

3. Haberleşme ve bilişim alanı getireceği kara göre değil toplumsal yararına göre değerlendirilecektir. O nedenle bu alanlarda çalışanların sayılarının artırılmasına ve teknik bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine yönelik yatırımlar yapılacaktır.

5. "Devlet kurumları verimsiz çalışıyor, zarar ediyor" gerekçelerini kabullenmek mümkün değildir. Kurumlara atananların, siyasi görüşlerine ve rant paylaşımındaki becerisine değil, yeterliliğine bakılırsa bu sorun çözülür. Yukarıda saydığımız alanların katma değeri yüksektir. Bu alanlarda ve üretimin her alanında kar değil toplumsal yarar göz önüne alınmalıdır. Bu bağlamda ülkemizde üretimin içinde yer alan herkes gibi mühendislerimizin de insanca yaşayabileceği, geleceklerini güvencede hissedebileceği bir ortama kavuşması için çalışılacaktır.

Işçi Partisi

1. Enerji alanında ülkemizde son on beş yılda izlenen politika tamamen sinsî bir soygun politikasıdır.

Elektrik Enerjisi üretimi (TEK)' ten önce Etibank'ın Enerji Bölümünce yürütölmekteydi. İlk kez 1959 yılında tüm elektrik işlerinin tek elden toplanması gerekliliği ile ilgili bir yasa meclise sunulmuştur. Ancak elektrik borçlarını ödemeyen ve buradan sağladıkları rantları, diğer giderlerinde kullanan (Hükümetlerin yaptığı.....) belediyelerin politik baskısı sonucu bu yasa ancak 1970 yılında çarpıtılarak çıkartılabılmıştır. (1312 Sayılı Yasa). (Su santralleri yapımı DSI' de, belediye şebekeleri yerel yönetimlerde, elektrik işleri planlaması Elektrik İşleri Etüt İdaresine bırakılarak.....)

TEK'in kurulduğu 1970 yılında kurulu gücümüz 2235 MW, yıllık üretimimiz ise 5.6 milyar kWh idi. 1960-70 yılları arasındaki ortalama yıllık 580 kWh'lık artış TEK'in kurulması ile hızla büyümüşür.

1970-80 yılları arasındaki artış hızı önceki 10 yılın, 3 katı fazlalıkla yılda ortalama 1.65 milyar kWh olmuştur.

İnterkonnekte sistem tüm noktalara ulaşınca, elektriksiz bir yerleşim yeri kalmamıştır.

1982 yılında TEK'in bünyesi içinde müessese müdürlükleri oluşturulmuş, ancak bağımsız bütçeli hale getirilmemişlerdir. Dağıtım hizmetleri belediyelerden alınarak TEK'e devredilmiştir.

Rakamlardan görüldüğü gibi elektrik işleri tek elde toplandıkça, kaynakların değerlendirilmesi daha sağlıklı olmuş ve enerji sorunu da daha planlı aşılmaya başlanmıştır.

ANCAK; gittikçe büyüyen TEK bütçe ve kaynak açısından büyük potansiyel olmuş ve politikacının da ilgi alanına girmiştir.

Sadece politikacının değil, ULUSLAR ARASI TRÖSTLERİN ve ÇIKAR ÇEVRELERİNİN de ülkemizdeki en büyük ilgi alanı olmuştur.

Maalesef 18 Aralık 1984 tarihinde 3096 sayılı kanunla enerji üretiminde TEK tekeli kaldırılmış, 25 yılda ulaşılabilen olumlu sonuç bir anda başa döndürölmüş ve TEK olanakları bu kanunla peşkeş çekilecek hale getirilmeye başlanmıştır. Ancak yine de Danıştay devre dışı bırakılmamıştır. Bugün ise Uluslararası Tahkim (TAI) ve Çok Taraflı Yatırım Anlaşmaları (MAI) getirilmeye çalışılıyor. Tüm istatistik incelemelerinden görüldüğü gibi yıllardan beri sürekli kullanabileceğimiz iki misli yakın üretim potansiyeline sahibiz. Bizde bugün %50÷60 olan fazlalık, hiçbir dönemde USA %22, Almanya-İngiltere %23, hemen hemen tüm gelişmiş ülkelerde %20 sınırlarını aşmamıştır.

Bu durum zamansız, plansız erken yapılan yatırımlardan kaynaklanmıştır. 1980 sonrası hiçbir planlama grubunda olmayan santrallere resmen yatırımlar yapılmış ve ihtiyacın çok üzerinde bir kurulu güce harcanan krediler, faizler, kur farkları, elektrik enerjisi fiyatları ile enflasyonu da büyük boyutlarda arttırmıştır. Ülkemiz insanının sırtına yüklenen bu yanlışlık, elbette birilerine çok büyük avantajlar sağlamıştır.

Ayrıca elektrik enerjisi ülkemizde dünyada eşi görülmemiş boyutlarda vasıtalı vergi kaynağı haline getirilmiştir. Bugünlerde aylık zam oranı katrilyona ulaşan bu uygulamalarla bilgisiz, programsız, cahil, ülkeyi hiç tanımayan insanlar iktidara talip olabiliyor. Hatta iktidar oluyorlar. Tansu ÇİLLER'le azgınlaşan bu zam furyası son Ecevit hükümeti ile iyice rezilleşti. Dünyada son 25 yılda gelişmiş ülkelerin tümünde enerji fiyatları %9÷35 oranında düşmüş iken ülkemizde aynı süreçte %25 milyon zam yapılmıştır. Bu halkımızın sırtının derisini de yüzmektir. Bu zam furyası derhal durdurulacaktır.

2. Partimiz iktidara geldiğinde enerjideki uygulamalarıyla ülkemizin 1.5÷2 yıl gibi kısa sürede enflasyondan kurtaracak projelere sahiptir. Biz bu konuda çok iddialıyız ve kararlıyız.

Enerji üretimi bol, ucuz, güvenilir, çevreci, yenilebilen ve geleceğı düşünen türlerde, en önemlisi de dışa bağımlı olmamalı, olabildiğince milli olmalıdır.

Enerji Tüketimi, akılcı olmalı, çıkarıcı olmamalı, bilinç tüketimin her noktasında yer almalı, verimlilik ve tasarruf için yaptırım, teşvik öneri projeleri geliştirilmelidir. Bütün bunlar yıllardan beri Üretimi-İletimi-Dağıtımını elinde tutan devletçe gerçekleştirilecektir.

İnsanlığa ne pahasına olursa olsun enerji değil; enerjinin hizmeti lazım. Üretilen enerjinin bir bölümü mutlaka bozduğu dengenin yenilenmesinde kullanılmalıdır. Endüstri kuruluşlarının, kullandığımız araç - gereçlerin ve enerjideki hizmetin kalitesi geliştirilmeli daha az enerji tüketenlerle, çevreci olanları zorunluluk haline getirilmelidir.

Akılcı, bilgili, dürüst, bilimsel, gerçekçi ve kişilikli olunacak, doğrular politikacıların, çıkarıcıların ve hırsızların istek ve baskılarına göre değiştirilmeyecektir. Enerjideki vasıtalı vergi uygulaması derhal kaldırılacak, enerji fiyatları kademeli olarak süratle ucuzlatılacaktır. Bu nedenle ülkemizde hemen hemen sıfır maliyetli enerji üretim modelleri öne çıkartılacak, ülkemizin suyu son zerresine kadar değerlendirilmeden diğer enerji türlerine öncelik verilmeyecektir.

Türkiye bugün enerjisini öncelikle sudan karşılamayı becerse iki yıl içinde iç borcunu sıfırlayacak kadar tasarruf yapıyor. Ancak biz bunu yapmıyoruz. ALIM GARANTİLİ anlaşmalarla su enerjisinden 600 misli pahalıya Sabancılardan v.s'lerden enerji alıyoruz. Yani bugün beceriksiz işbirlikçi hükümetlerce yapılan enerji soygununa, hükümetleri iktidar yapan iş çevreleri de katıldılar.

Bu alım garantili anlaşmalar derhal iptal edilecek bugüne kadar 10 milyar dolara ulaştığı tahmin edilen talan sorumlularından tahsil edilecektir.

Doğal gaz, ithal kömür, fuel-oil santrallerinin üretimleri derhal durdurulacak, bunlar sadece puant aşımalarında değerlendirilecektir.

Enerji üretim izni su, rüzgar, güneş, biyogaz, gibi kaynaklardan olmak üzere tüm halkımıza verilecektir. Böylece Karadeniz Yöremizde 800.000 aile akan deresine, esen rüzgarına koyacağı küçük güçlü jeneratörlerle iş sahibi olacak, kahve köşelerinden kurtulacaktır. Ayrıca bunların yatırımı nedeniyle devlet enerji yatırımlarından kurtulacak ülkemiz ise fosil yakıt tüketmeden, çok ucuz enerji kaynaklarını değerlendirecektir. Bu insanlarımızın aynı zaman da bilgileri artacak, 24 saat enerjiyi üretip, devlete satabilmek için müthiş bir çalışma ve gelişme potansiyeli yaratılacaktır. Devlet bunların enerjilerini aldığı taktirde yapacakları küçük sayılabacak yatırımlarda iki yıl gibi kısa sürede kendini amorti edecektir. Sadece Karadeniz yöremizdeki irili ufaklı akarsularımızdan bugünkü ülke tüketimimizin karşılanabileceği hesaplanmıştır.

Gece tarifeleri uygulaması ile kırsal kesime, hava kirliliği olan yörelere ve belirlenecek bölgelerdeki sanayiye enerji gece 11.00 sabah 05.00 saatleri arasında onda birlere varan tenzilatlarla verilecek, üretim geceye kaydırılacaktır. Böylece yeni enerji üretim tesislerine ihtiyaç kalmayacak milyonlarca insanımıza gece çalışmaları nedeniyle iş yeri açılacaktır.

Köylümüz bugün üretilen enerjinin %3 gibi küçük bir kısmını tüketmektedir. Bu nedenle aylık %5 zamlı elektrik enerjisini köylüimize bedava vermek ekonomik bir yük getirmeyecektir. Zira belirtilen saatlerde gündüz tüketiminin dörtte birlere inen santral yükleri yükselecek rantabilitesi ile bu ucuzlatmayı karşılayacaktır. Zira en pahalı ve dışa bağımlı olan santrallerinizi boş tutmamış 24 saat çalıştırmış olacaksınız.

Buna karşılık köylümüz ısınmak için ağaç ve tezek olarak kullandığı doğal gübresini yakmayacaktır. Her yıl ormanlarımızın yüzde biri kaçak kesimle yok olmaktadır. Geçtiğimiz yıl yakılan tezek 80 milyon ton ithal, suni, zehirli ve kanserojen gübreye eşdeğerdir.

- Enerjideki özelleştirmeler derhal durdurulacak enerji Üretimi-İletimi-Dağıtımı devletçe yapılacaktır. Geçmişe dönük bu tip uygulamalar maddi ve cezai yünden derhal incelemeye alınacak, yağmadan menfaatlenenler kim olursa olsun yaptırma tabi tutulacaktır.

- Bugün KOİ'e (Kamu Ortaklığı İdaresi) devredilen su santrallerinin gelirleri derhal TEK'e geri verilecek kurum zarardan kurtulacaktır. - İthal kömüre dayalı santrallerin yapımlarına başlanmayanlar derhal durdurulacak, diğerlerinde yakıt ikamesi tamamen yerli kaynaklardan olacak şekilde değişiklikler yapılacaktır. - Desülfirizasyon üniteleri olmadan hiçbir santral doğaya zarar verecek şekilde çalıştırılmayacaktır. - Öncelik tamamen su, rüzgar, v.s yenilebilir kaynaklara verilecektir. - Verimlilik çalışmalarına ilk öncelik verilecek, yatırımlar tamamen bu konuda öncelikli olacaktır. Şebeke kayıplarını %30'lardan %10'ların altına çekilmesini çok kısa sürede sağlayacak teknik projelere sahibiz. - Santrallerin sıcak suyu, soğutma kuleleri yerine civardaki yerleşim yerlerinde değerlendirilerek soğutulacak, önemli bir enerji kaybı bu yolla bile önlenecektir. - Bugün Almanya'da 1000 Dolarlık bir üretim 300 kWh Türkiye'de 903 kWh bir enerji harcaması ile yapılabiliyor. Bu aptallık öncelikle önleyeceğimiz ve büyük yatırımlar gerektirmeyen uygulamalardır.

Enerji verimliliği ile ilgili yapılabilecek işlemlerle ilgili teknik bir dosyamızda hazırlanmış durumdadır.

3. Türk Telekom dahil tüm özelleştirmelere son vereceğiz. Kaldı ki stratejik bakımdan ve ülke güvenliği açısından da haberleşmedeki özelleştirmeler kesinlikle bitirilecek, sorumlular yargılanacaktır. Ayrıca buradaki talan da tüm ilgililerinden tahsil edilecektir.

4. Bilişim sektöründeki uygulamalarımız soygun ve talanı önleyebilecek şekilde devletin planlaması, yol gösterimi ve desteği ile gerekli görülen her noktaya milli olarak verilecektir. Ülkemiz bu konunun geçmiş teknoloji ürünlerinin çöplüğü hale getirilmeyecek, en ileri teknolojilerle çalışacaktır. Ayrıca bu sektöre devlet yatırımları hızla gerçekleştirilecektir. Sadece imkânlıların kullanabileceği bir sektör olmaktan kurtarılarak, devlet eliyle gerekli her yere hizmet ulaştırılacaktır. Ayrıca palyatif bir pazarcılıktan kurtarılarak, dünya pazarlarında etkin olabilecek bir yapıya kavuşturulacaktır.

5. Kamuda çalışan mühendislerimizin hepsi kurulmasına izin verilecek teknik eleman sendikalarına üye olabileceklerdir.

Ülkemizde aynı iş kolunda 20-30 bin dolar aylık ücretlerle çalışan yabancılar kendi teknik elemanlarımızın daha fazlası ücretlerle çalışmayacaklar, sömürgecilik bitirilecektir. Yerli yabancı tüm teknik elemanlar meslek odalarına üye olmadan çalışmayacaklardır.

Odalar konuları ile ilgili alanlarda, planlamada, denetimde hükümetin başvuracağı bilgi ve yaptırım merkezleri olacaklardır.

Teknik elemanların meslek içi eğitimlerine çalıştıkları kurumların bütçelerinde çok büyük paylar koydurtulacaktır. Hızla gelişen ve yenilenen mesleklerde, teknik elemanların yeni konuları öğrenmek için üniversitelerde bazı dersleri yeniden takip etmeleri planlanacak, ülkeye en son teknolojileri öğrenmiş mühendislerle hizmet verilecektir.

Mühendislerin sosyal, ekonomik, kültürel seviyeleri meslek elde etmelerinde ve ikamesinde verdikleri özverili çaba nedeniyle, gıpta edilecek bir hale getirilecektir.

Milliyetçi Hareket Partisi

MHP'den istediğimiz yazı da maalesef gelmediği için, internet sitelerinde yeralan seçim beyannamesinden ilgili yerleri özetledik.

Beyannamede enerji, teekomünikasyon ve bilişimle ilgili olarak aşağıdaki ifadelere yer verilmiş:

“Başta elektrik olmak üzere sanayinin kullanacağı girdilerin maliyetini artıran fon ve benzeri kesintiler kaldırılacaktır.

Elektronik ve elektrikli makine sanayileri, yeni ürünlerin geliştirilmesi amacıyla, ar-ge destekleri verilmesi, üniversite-sanayi işbirliğinin kuvvetlendirilmesi ve yerli teçhizat alım politikası gibi yöntemlerle özendirilecektir.

Altın, toryum ve benzeri kıymetli madenlerle ilgili projeler desteklenecek ve gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.

Nükleer enerji programının bir an evvel ve aksatılmadan yürürlüğe konulmasıyla ilgili olarak kamuoyu oluşturulacaktır. Enerji ihtiyacının karşılanması için nükleer teknolojiye yararlanılacaktır. Ayrıca füzyon enerjisi, güneş enerjisi, rüzgar enerjisi, biomass enerjisi, jeotermal enerji gibi alternatif enerji kaynaklarından da yararlanılması hususunda teknolojik araştırmalara öncelik verilecektir.

Temiz enerji kaynaklarından biri olan su potansiyeli maksimum düzeyde kullanılarak hidroelektrik enerji üretimi artırılacaktır.

Tüketilen enerjinin ülkenin her bölgesinde sağlıklı bir şekilde faturalandırılıp, tahsilatının yapılması, hem aşırı tüketimi engelleyecek hem de mali yapının düzelmesine katkı sağlayacaktır.

TPAO'nun yurtiçi ve yurtdışında yürüttüğü petrol ve doğal gaz arama ve üretim çalışmalarına artan bir tempoda devam edilecektir.

Bakü-Ceyhan ham petrol boru hattı, Rusya-Karadeniz-Türkiye doğal gaz boru hattı, Türkmenistan-Türkiye-Avrupa doğal gaz boru hattı gibi uluslararası boru hattı projelerinin gerçekleşmesi için kapsamlı, tutarlı ve ikna edici bir dış politika takip edilecektir.

Küreselleşen dünyada haberleşme ve iletişim önemli bir yere sahiptir. İletişim, gelişen bilgisayar teknolojisi ve yazılımı ile daha da önem kazanmıştır. Bu çerçevede veri aktarma, iletişim ve haberleşme konusunda gerekli alt yapı yatırımları tamamlanarak, ülkemizin bilgi ve iletişim teknolojisinde dış bağımlılığı azaltılarak bu teknolojiyi üreten ve ihraç eden ülkeler arasında yer alması sağlanacaktır.

Bilgi toplumuna geçişin sağlanması ve bilimsel teknolojik araştırma geliştirme etkin bir şekilde yürütülmesi ve koordinasyonunun sağlanması amacıyla Bilim, Teknoloji ve İletişim Bakanlığı kurulacaktır.

Bilgi toplumu alt yapısının oluşturulması, daha hızlı, daha ucuz ve daha güvenli internet erişiminin sağlanması, bilgi güvenliği, elektronik ticaret ve kişisel haklar ile ilgili mevzuatın sanal ortama uygun olarak düzenlenmesi, gerekli iletişim altyapısı kurularak başta Avrupa olmak üzere dünya ile elektronik ortamda entegrasyonun sağlanması amacıyla özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve araştırma kurumları ile işbirliği yapılarak e-Türkiye projesi hızla gerçekleştirilecektir.

Kamu hizmetlerinin elektronik ortamda sunulması sağlanacaktır. Bu suretle hızlı ve kaliteli hizmet verilecek, yolsuzluk ve usulsüzlüğe neden olan birçok uygulama ortadan kaldırılacaktır.

Herkese nüfus, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, vergi gibi her türlü bilgilerinin yer aldığı sanal kimlik verilecektir. Her vatandaş, doğumunda nüfus cüzdanı ile birlikte elektronik posta adresi ve elektronik imzaya kavuşacaktır.

Bilgisayar ve en yeni iletişim teknolojilerinin kamu kurum ve kuruluşlarında, eğitim merkezlerinde, sanayide kullanılması yaygınlaştırılarak toplumun bilgi çağına hazırlanmasına önem verilecektir. Bütün okullar, kütüphaneler, belediyeler ve muhtarlıklar en az bir bilgisayar ve internet erişimi imkanına kavuşturulacaktır.

Ozgürlük ve Dayanışma Partisi

1. Türkiye'nin enerji alanındaki tercihleri geri dönülmez hatalar içermektedir:

Ülkemiz hidrolik potansiyelinin henüz %30'unu, termik potansiyelinin %25'ini, rüzgar potansiyelinin %0,1'ini, jeotermal potansiyelinin %2,97'sini kullanmışken enerji alanında %50'lere varan oranlarda doğalgaza yönelmiştir. Bu tercihler sonucu;

- Sektör ciddi anlamda dışa bağımlı hale gelmiştir,
- Enerji maliyetleri artmıştır.

Gerek insan yaşamı açısından gerekse sanayi açısından vazgeçilmez öneme sahip olan enerjide ucuza üretmek olmazsa olmaz koşuldur. Gerek su rejimindeki dalgalanmalar gerekse enerji üretim kaynaklarının arzında karşılaşılabilecek problemler düşünüldüğünde riskin yayılması açısından değişik üretim kaynaklarının kullanılması doğrudur. Ancak temel üretim kaynakları ulusal ve ucuz kaynaklar olmalıdır.

• Türkiye bu tercihlerde stratejik hatalar yapmıştır. Su, rüzgar gibi uygulanabilir/yenilenebilir kaynaklar dururken doğal gaz, ithal kömür ve petrole dayalı teknolojilere yönelinmiştir..

• Kaynak tercihleri hatalarının dışında bir diğer stratejik hata ise üretimde Yap İşlet Devret (YİD) ve Yap İşlet (Yİ) modellerine yönelinmesi ve bu kuruluşlarla uzun dönemli, alım garantili ve yüksek fiyatlı anlaşmalar yapılmış olmasıdır. Bir kamu hidroelektrik santralında kilovatsaati (kWh) 0.01 Cent'e üretilirken YİD modeli ile yapılan hidrolik santrallarda kamuya maliyet 16 Cent'ten başlamaktadır. Yine bir doğalgaz çevrim santralında 2.8 Cent'e üretilen enerji, YİD ve Yİ modelleriyle üretim yapan kuruluşlardan kamuya ortalama 8 Cent'e satılmaktadır. Fiktif yüksek maliyetler nedeniyle gerçekte 2.5 Cent civarında olabilecek ortalama maliyet, bugün 5 Cent'i aşmış durumdadır. Sektördeki önemli sorunlardan birisi tercih hatalarından kaynaklı olarak maliyet yüksekliğidir

• Sektörün diğer ve önemli bir sorunu da yönetim sorunudur. Sektör son yirmi yılda çok sayıda yeniden düzenlemeye tabi tutulmuştur. Bu düzenlemeler sonucu merkezi kamu denetimi ortadan kalkmış ve sektörde yönetim krizi yaşanmaktadır.

• Ülkemizde son yirmi yılda hakim olan anlayış diğer mal ve hizmet üretim alanlarında olduğu gibi enerji alanında özelleştirmeci anlayıştır. Yani enerji ticari bir meta olarak değerlendirilmiş ve bu anlayış doğrultusunda özel kuruluşlara kar amacıyla devredilmiştir. *ÖDP, özelleştirmeye karşıdır. Sektörde yaşanan bu sürecin hizmetin kamusal niteliğini bozduğuna ve sektörü büyük sorunların içerisine ittiğine inanmaktadır.*

1970'li yıllarda enerji sektörünün tek elden merkezi planlı bir anlayışla örgütlenmesine yönelik olarak TEK oluşturulmuş olmasına karşın, 1984 yılında TEK dışındaki kuruluşların elektrik üretim, iletim ve dağıtımını ön gören yasa çıkarılmıştır. Bu yasaya istinaden İstanbul'un Anadolu yakası elektrik dağıtımını AKTAP Elektrik A.Ş.'ye verilmiştir. Daha sonra Yap İşlet Devret (YİD) ve Yap İşlet (Yİ) yasaları ile özel kuruluşların üretim sektörüne girmesi sağlanmıştır. Yani hem üretimde hem de dağıtım da imtiyazlı şirketler oluşturulmuştur. Bununla da yetinilmemiş ve 1982 Anayasası'nın 155. Maddesi'ne göre imtiyazlar konusunda yetkili olan Danıştay Anayasa'nın 125 ve 155. Madde'leri değiştirilerek devre dışı bırakılmıştır. Böylece uluslar arası tahkim iç hukukun önüne geçmiştir. Daha sonra değişik düzenlemeler yapılarak 4628 sayılı Elektrik Piyasası Yasası ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Yasası ile oluşturulan Enerji Piyasası Üst Kurulu'nun denetiminde yeni bir yapı oluşturulmuştur. Böylece hem kamusal denetim hem de ulusal denetim ortadan kalkmıştır. Sektör uluslar arası kuruluşların kar alanına dönüştürülmüştür.

• Sektöre yönelik hukuksal düzenlemeler sonucu yargısal anlamda da kamu denetimi ortadan kaldırılmış ve Danıştay denetimi yerine Uluslararası tahkim getirilmiştir. *Bir toprak parçasında egemen olan ve amacı hizmet olan bir devletle amacı kar olan özel kuruluşun eşit olamayacağı gerçeğinden hareketle ÖDP uluslararası tahkime karşıdır.*

• Üretim yerleri konusunda çevresel faktörler hesaba katılmamıştır. Kent merkezleri yakınlarına, ormanlık alanlara ve tarım alanlarına termik santraller kurulmuştur. Çevresel sorunları ve yüksek maliyetleri açısından bir diğer yanlış ta mobil santrallerdir.

• Yüksek teknik beceri gerektiren sektör, siyasi kaygılarla kalifiye olmayan elemanlarla doldurularak adeta arpalığa dönüştürülmüştür. Böylelikle sektör gerçek işlevini yapamaz hale getirilmiştir. Bu durum

karşısında özelleştirmeler çözüm olarak sunulmaktadır.

• Dağıtım sektörü ihmal edilmiştir. Gerek kentlerdeki dikey büyümelere yönelik ek yatırımlar gerekse teknolojik yeniliklere yönelik yenileme yatırımları ihmal edildiğinden dağıtımda yüksek kayıplar söz konusudur. Dağıtım alanına ciddi yatırım yapılmalıdır. Kayıp kaçak oranı %25'i aşmıştır. Dünya ortalaması %9, OECD ülkeleri ortalamasının %7 olduğu düşünülürse bu alandaki savurganlığımız daha iyi anlaşılacaktır. Kayıp kaçaklar gerekçe gösterilerek 1989 yılında İstanbul'un Anadolu yakası elektrik dağıtımını -hiçbir hukuk kuralı dikkate alınmadan- bir özel kuruluşa verilmiştir. Ancak bir kamusal alan olması gereken dağıtım alanı kar amaçlı örgütlenerek bir soygun alanına dönüştürülmüştür. (Bu yanlışın düzeltilmesi – İstanbul'un Anadolu yakası elektrik dağıtımının yeniden kamuya iadesi- konusunda EMO'nun mücadelesi özelleştirmelere karşı örnek bir mücadeledir.)

• Elektrik enerjisi büyük ölçekli depolama olanağı olmadığından üretildiği anda tüketilmesi ya da ihtiyacın olduğu anda üretilmesini zorunlu kılar. Bu teknik gerekçe bile tek başına merkezi planlama fikrinin doğruluğudur. Yani zamanından önce yapılmış üretim yatırımları karşılığında tüketim olmayacağından kamusal kaynakların boşa harcanması anlamına gelmektedir.

• Gerek üretim alanındaki, gerekse dağıtım alanındaki özelleştirmeler sonucu enerji alanındaki sendikal örgütlenmeler zayıflamıştır. Personel mağduriyeti fazladır.

2. Enerji kaynakları da tıpkı diğer doğal kaynaklar ormanlar, madenler, hava, su, denizler, akarsular vb gibi toplumların ortak kültürel varlıklarıdır. Kişilerin bu ortak varlıklardan ihtiyaçları oranında yararlanabilmesi bir haktır. *ÖDP, enerjinin temel bir insanlık hakkı olduğuna inanır ve bu hizmetlerden herkesin ihtiyacı oranında yararlanmasını esas alır. Tüm mal ve hizmet üretiminde olduğu gibi enerji sektörünün de kamu eliyle kamusal bir anlayışla örgütlenmesini savunur. Bu doğrudan hareketle ÖDP, enerjinin üretimi, iletimi ve dağıtımın tek bir elden ve kamu eliyle yürütülmesini hedeflemektedir. Tüm ekonomik alanda demokratik planlamayı savunan ÖDP, enerji alanında da merkezi planlı yapıyı savunmaktadır.*

Üretimde temel tercihler sıralaması aşağıdaki gibi olmalıdır.

- Ulusal kaynaklara dayalı bir üretim,
  - Yenilenebilir kaynaklara dayalı bir üretim,
  - Çevreci olan bir üretim,
  - Ucuz bir üretim,
- ÖDP iktidarında,
- Enerji bir kar amaçlı meta olmaktan çıkarılacaktır,
  - Dağıtılmış olan merkezi yapı yeniden inşa edilecek ve sektör kamusal bir anlayışla yeniden örgütlenecektir,
  - Yeniden planlı döneme geçilecektir,
  - Ülkenin enerji üretim kaynakları envanteri yeniden çıkarılacak ve öncelikle bunların değerlendirilmesi sağlanacaktır,
  - Enerjinin ülkenin her yerinde ve aynı kalitede olması sağlanacaktır,
  - Her ne ad altında olursa olsun yapılmış olan tüm özelleştirmeler ve (İşletme Hakkı Devri, YİD, Yİ vb) verilmiş olan imtiyazlar sonlandırılacaktır,
  - Al Ya da Öde mantığıyla yapılmış olan doğalgaz sözleşmeleri iptal edilecektir,
  - Uluslararası tahkim reddedilecektir,
  - Enerji Piyasası Üst Kurulu ortadan kaldırılacaktır,
  - Arıza bakım hizmetleri yeni teknolojik donanımlarla birlikte artırılabilecektir,

- Merkezi yapının kendi teknolojisini her alanda yaratması için AR-GE birimleri oluşturulacak ve pilot uygulamalar teşvik edilecektir,
- Yerli üretimin yaratılması için gerekli altyapı oluşturulacaktır,
- Yeni üretim teknolojileri konusunda pilot uygulamalar arttırılacaktır,
- Gerek üretim ve iletimde gerekse dağıtımda maliyetleri düşürücü teknolojik yatırımlara hız verilecektir,
- Termik santrallerin verimini arttırmak amacıyla teknolojik yenilikler ivedilikle yapılacaktır,
- Sektörde geriye dönük bir sorgulama süreci başlatılacak ve hatalı kararlara imza atarak kamuyu zarara uğratanlar yargılanacaktır,
- Çevreyi ve doğayı koruyan bir üretim anlayışı benimsenecek ve var olan tüm termik santrallara arıtma tesisleri kurulacaktır,
- Sektördeki değişik özelleştirme uygulamaları nedeniyle mağdur olmuş olan tüm personelin mağduriyeti giderilecektir,
- Tüm sektör çalışanlarının grevli, toplu sözleşmeli sendikal hakları verilecektir,
- Tüketicilerin her kademesine ulaşabilecekleri denetime açık şeffaf bir yapılanma oluşturulacaktır,

3.4. Haberleşme de tıpkı enerji alanı gibi kamusal bir hizmet alanıdır. Ancak son yirmi yılda dünya genelinde dayatılan uygulamalar sonucu bu alanda da enerji sektöründe olduğu gibi hakim olan anlayış sektörün kar amaçlı olarak yeniden örgütlenmesi yani özelleştirilmesi anlayışıdır.

Haberleşme sektörü yapısı gereği yüksek teknolojik yenilenmenin yaşandığı bir alandır. Bu alanın kamusal bir anlayışla örgütlenmesinin temel gereği haberleşmenin evrensel bir insan hakkı olmasından kaynaklanmaktadır. Haberleşme ağı da tıpkı enerji gibi bir doğal tekel yapısına sahiptir. Doğal tekellerin temel özelliği ilk yatırım maliyetlerinin yüksek oluşudur. Bu özellikleri nedeniyle doğal tekeller, gerek mal ve hizmetin kalitesini artırarak gerekse rekabet ortamı yaratarak mal ve hizmet fiyatlarını ucuzlatma şansının olmadığı alanlardır. Yani doğal tekellerde bir bölgede birden fazla hizmet ağı kurmak ekonomik değildir. Dolayısıyla özelleştirmecilerin temel tezi olan rekabet ortamı yaratarak mal ve hizmet fiyatlarını ucuzlatmak fikri geçersizdir. Asıl amaç rekabet söylemi altında kamu elindeki haberleşme ağının uluslar arası kuruluşlara kar amacıyla devredilmesidir.

Sanayileşmiş ülkeler, bugün sahip oldukları ekonomik gücü korumak, büyümelerini sürdürmek ve küresel boyuta yayılan rekabette üstünlük sağlamak amacıyla enformasyon alanında büyük bir atılım içindedirler. Ulusal Enformasyon Altyapılarını kurmak için somut adımlar atmış bulunuyorlar. Uluslararası düzlemde ekonomik ilişkilerin kurulacağı ulusal enformasyon ağları, 21. yüzyılda kritik bir önem taşımaktadır. Püphe yok ki enformasyon teknolojilerine sahip olmayan uluslar yaşamlarını sürdürebilmek için bu teknolojileri ithal etmek durumunda kalacaklardır. Bilgi Toplumunun temelini telekomünikasyon hizmetleri oluşturmaktadır. Bu sektörde koruma duvarlarının tamamen ortadan kalkması halinde bu pazardan, sadece telekomünikasyon alanında gelişmiş ülkeler yani rekabet gücü olan ülkeler büyük pay alabilecektir.

Ülkemiz bu alanda oldukça gelişkin bir insan ve bilgi potansiyeline sahiptir. Türkiye haberleşme altyapı yatırımlarının %85'ini bu güne kadar öz kaynaklarıyla yapmış bir ülkedir. Sayısallaşmada çoğu OECD ülkesinin önünde yer almaktadır. Ancak özelleştirme programı Türk Telekom'un (TT) bu stratejik ağırlık ve önemini ortadan kaldırmaktadır. Türkiye'nin kendi beyin gücünü seferber etmesine, sistemin teknolojisini geliştirmesine zemin hazırlamak yerine, dünyada bu alanda yaşanan trendi görmezden gelerek, sektörün önünü tıkamaktadır. Ülkemizin diğer sanayilerinde olduğu gibi elektronik ve bilgi teknolojilerinde de ithal eden konumundayız. Avrupa Birliği'ne girebilme uğruna kontrolsüz bir şekilde açılan gümrük kapıları, zaten korumasız ve kendi gücüyle giden sektöre ciddi bir darbe vurmuştur.

?Her ne kadar elektronik haberleşme ile posta haberleşmesinin farklı olması gibi bir teknik nedene dayansa bile 1994 yılında başlatılan ve 1995 yılında fiili olarak tamamlanan süreç uluslararası kuruluşlar için cazip olmayan ve stratejik olarak önemli olmayan posta hizmetlerinin kamuda kalması ve TT'nin satılmasına yönelik atılan bir adımdır. PTT'deki özelleştirme uygulamaları Türkiye Paket Anahtarlamalı Data (TURPAK) şebekesinin özelleştirilmesiyle sürmüş ve daha sonra Uydu Yer Hizmetleri ve TÜRK SAT'ın 1995'te özelleştirilmesi tamamlanmıştır.

GSM hizmetlerinde 2 Temmuz 1993'te TÜRKCELL ve TELSİM adlı iki A.Ş. oluşturulmuş ve 2983 Sayılı yasa ve 233 sayılı KHK ile onbeş yıl gelir paylaşımı anlaşması yapılmıştır.

TT'deki özelleştirme uygulamaları karlı bir alan olan Kablo TV işletmesinin 1997 yılına kadar parça parça bir kaç kuruluşa devredilmesiyle sürmüştür.

En son olarak 27 Ocak 2000 tarihinde çıkarılan yasayla haberleşmedeki özelleştirmeye yönelik uygulamaları ve yeniden yapılanma tamamlanmıştır.

Kurumu özelleştirmek isteyen hükümetler, kurumda çalışan personeli çoğu kez yeniden yapılandırma adı altında tasfiye etmektedirler. İş güvencesi ve iş barışı bozulmaktadır. TT gibi yüksek teknik birikim ve tecrübe gerektiren bir kurumda siyasi yandaşlık esasında ve teknik olarak yetersiz kişiler üstünden bir kadrolaşma yaşanmaktadır.

TT'nin satılmasına yönelik çabalar global enformasyon altyapısının oluşmasına yöneliktir ve ABD hegemonyasının daha kolay kurulmasını sağlayacaktır. Altyapıya kim sahip olursa, buradan tüm ticareti kontrol edecektir. Bu açıdan TT'nin kamuda kalması önemlidir. TT sadece telefon hizmeti veren bir kuruluş değildir. Artık televizyon yayını, telefon, radyo, internet hizmetlerinin evliliği söz konusudur ve birinci hedef e-ticarettir. Tıkanmış elektronik sanayilerinin önünü açmak isteyen uluslararası tekeller, önlerinde buna engel olacak devlet, yasa, mevzuat ve toplumsal muhalefet istememektedirler. TT'nin ısrarla satılmak istenmesinin temel nedeni budur. Uluslararası kuruluşlar kamu denetimi istememektedirler.

ÖDP iktidarında,

- Haberleşme bir evrensel hak olarak değerlendirilecektir,
- TT kamusal bir anlayışla yeniden örgütlenecektir,
- Haberleşme hizmetlerinden her vatandaşın yararlanması için gerekli altyapı hizmetleri yaygınlaştırılacaktır,
- Her ne ad altında olursa olsun yapılmış olan tüm özelleştirmeler ve (GSM Operatörlüğü, Kablo TV Dağıtım Hizmetleri, Bakım/onarım Hizmetleri vb) verilmiş olan imtiyazlar sonlandırılacaktır,
- İnternet hizmetlerinden her vatandaşın yararlanabilmesi için İnternet Evleri kamu eliyle yaygınlaştırılacaktır,
- İnternetin vatandaşların araştırma, bilgiye ulaşabilme, kendini geliştirme gibi haklarından yararlanabilmesi, eğitime ve demokratikleşmeye katkı sağlayabilmesi için gereken yasal düzenlemeler yapılacaktır.
- Telekomünikasyon Kurumu ortadan kaldırılacaktır,
- Arıza bakım hizmetleri yeni teknolojik donanımlarla birlikte artırılabilecektir,
- Merkezi yapının kendi teknolojisini her alanda yaratması için AR-GE birimleri oluşturulacaktır,
- Yerli üretimin yaratılması için gerekli altyapı oluşturulacaktır,
- Yeni üretim teknolojileri konusunda pilot uygulamalar artırılabilecektir,
- Sektörde geriye dönük bir sorgulama süreci başlatılacak ve hatalı kararlara imza atarak kamuyu zarara uğratanlar yargılanacaktır,
- Sektördeki gerek özelleştirmeler gerekse yeniden yapılandırma uygulamaları nedeniyle mağdur olmuş olan tüm personelin mağduriyeti giderilecektir,
- Yazılım sektörünün gelişimi sağlanacak ve bu konudaki uluslar arası tekellere bağımlılıktan kurtulunacaktır,
- Merkezi bir plan çerçevesinde Ulusal Enformasyon Altyapısının oluşturulması sağlanacaktır,
- Tüm sektör çalışanlarının grevli, toplu sözleşmeli sendikal hakları verilecektir,

•Tüketicilerin her kademesine ulaşabilecekleri denetime açık şeffaf bir yapılanma oluşturulacaktır.

5. Enerji altyapısı, köy elektrifikasyonu, telekomünikasyon alt yapısı, devasa baraj yapımları, kamu inşaatları, tarımın ve madenciliğimizin geliştirilmesi, depreme karşı önlemler vb sayısız alanda projeci, uygulamacı, emekçi mühendisler unutulmaya yüz tutmuşlardır. Bu durum, kapitalist küreselleşmenin gereği olarak kamu hizmetlerinin teker teker sermayeye devredilmesi ve bizim gibi ülkelerde teknolojinin tamamen dışa bağımlı hale getirilmesi hedefinin bir sonucudur. Mühendisler sadece verilen işlerin uygulayıcısı ve teknisyen konumuna indirgenmek istenmektedir.

Ülkemizde yaşanan kriz ve kamu yatırımlarındaki düşme eğrisine paralel olarak ücretlerdeki düşüş ile kamu personeli içinde olan mühendis ve mimarların ücretlerindeki düşüş aynı seyri izlemektedir. Bunun sonucu olarak tüm çalışanlar gibi mühendis ve mimarlar da, açlık, yoksulluk, işsizlikle karşı karşıyadır.

ÖDP iktidarında;

•Kamuda çalışan personele işçi memur ayrımı yapmaksızın grevli toplu sözleşmeli sendika hakkı tanınacaktır.

•Asgari ücret öncelikle iki katına çıkarılacak ve vergi dışı bırakılacaktır.

•Ortak örgütlenme sağlanacaktır

•Mühendislerin de, tıpkı diğer çalışanlar gibi, insanca ve onurlu yaşamalarını sağlayacak bir ücrete kavuşmaları sağlanacaktır.

•Yatırımlar kamu eliyle yapılacak, kamu projelerinin yabancı mühendislik kuruluşları eliyle değil kendi mühendislerimiz eliyle gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

•Yerli teknolojinin geliştirilmesinde mühendislerimize ve mühendislik fakültelerimize hakettikleri önem verilecektir.

Saadet Partisi

Saadet Partisi de sorularımıza yanıt gönderemedi. Bu nedenle internetteki sitelerinde yer alan programlarından yararlandık.

Programda enerji konusunda aşağıdaki ifadeler yer alıyor:

“Enerji Türkiye’nin sürdürülebilir bir kalkınmayı gerçekleştirebilmesi, doğru, tutarlı ve milli bir enerji politikasını uygulamasına bağlıdır. Enerjide kaynak çeşitliliği sağlayacak önemli projelerin takipçisi olunacaktır.

Enerji günlük hayatımızın, iktisadi ve sosyal faaliyetlerin temel ihtiyaç maddelerindedir. Bu bakımdan enerjinin kalitesi, maliyeti, yeterliliği ve devamlılığı öncelikle teminat altına alınacaktır. Ekonomik kısımda belirtilen hedefler için büyük miktarda enerjiye ihtiyaç vardır. Bunun için enerji ve doğal gaz yatırımlarının ihtiyaca cevap verecek düzeye getirilmesi gerekir.

Enerjide dışa bağımlılığı asgari seviyede tutmak için öncelikle yerli kaynaklar değerlendirilecektir. Derelere kadar hidrolik enerji kaynaklarının, kömür yataklarının, rüzgar ve güneş enerjisinin değerlendirilmesi için çalışmalar hızlandırılacak ve yatırım ve işletmeler desteklenecektir.

Komşu ve bölge ülkeleri ile enerji üretim ve iletim sahalarında işbirliğine gidilecek elektrik, gaz ve petrol iletim hatlarında bağlantı sağlanacaktır.

Petrol ve gaz bölgesinde bulunan ülkemizde yurt içi ve yurt dışı sahalarında arama ve işletme faaliyetleri hızlandırılacaktır. Bu sahada yabancı sermaye firmaları ile işbirliği yapılacaktır.

Enerji sahasında araştırma-geliştirme çalışmaları ve enerji tesisleri makine ve teçhizat imalatı desteklenecektir.

Petrol ürünlerinin dağıtımında boru hatları inşa edilerek tanker taşımacılığı boru hatları ile ikame edilecek, bu sayede tasarruf ve güvenlik sağlanacaktır.

Doğal gaz ısınma ve her kademede üretimde gerekli bir ihtiyaç maddesi olması ve üretimin maliyetine ve kalitesine tesiri ile ihracatta temel rekabet unsuru haline gelmiştir. Bu bakımdan bütün illere ve ilçelere doğal gaz ulaştırılacak boru şebekeleri en kısa zamanda inşa edilecektir.

Elektrik enerjisi iletim ve dağıtım hatlarında yenileme yatırımlarına öncelik verilerek kayıp-kaçak oranları kabul edilebilir seviyeye düşürülecek bu sayede enerji tasarrufu sağlanacaktır.”